

SAMEN

DUURZAAM

MOGELIJKHEDEN VOOR CO₂-REDUCTIE THUIS & OP DE WERKPLEK

Visser & Smit Hanab

OP DE PROJECTEN

Laat je thuis alle lichten aan als je 's ochtends naar het werk vertrekt? Als goed is, zal je antwoord "nee" zijn en doe je dat zonder er over na te denken. Dus waarom niet op het werk dezelfde gewoonten aanleren en energie besparen voor je werkgever?

Maatregelen op projecten

Het meest recente pakket van maatregelen is opgenomen en toegelicht in het energiemanagementprogramma (<http://www.vshanab.nl/nl/corporate-responsibility/co2-prestatieladder>). Wellicht zijn niet alle oplossingen op jouw werk van toepassing, maar gebruik deze lijst als geheugensteun bij de planning van een project. Hier volgt een selectie:

- Verkennen van gebruik vaste (groene) stoomaansluitingen in plaats van aggregaten door werkvoorbereiding.
- Inzet moderne/energiezuinige apparatuur, zoals hybride kranen of lichtmasten/aggregaten. Kijk naar de totale prijs van het materieel en het verbruik! Niet enkel naar de kale huurprijs...
- Getrapt vermogen laten installeren op aggregaten en pompen.
- Materieel naar capaciteit bestellen: Zware overcapaciteit is een verspilling, maar een machine die continu 'in het rood' zit, is ook niet efficiënt. (Te vaak wisselen van apparatuur zorgt weer voor veel transport, dus neem dat ook mee in je afweging).
- Denk mee aan een slimmere bouwplaatsindeling. Kan er op jouw bouwplaats iets slimmer worden ingedeeld? Zodat rijwegen korter worden? Direct op de juiste plaats gelost kan worden? Gezorgd worden dat mensen en materieel elkaar niet in de weg zitten? Laat je horen en spreek collega's / je leidinggevende (beleefd!) aan.
- Heb je het vermoeden dat het verbruik van een stuk materieel veel hoger is dan nodig? Houd dan kort bij hoeveel er wordt getankt en hoeveel de machine heeft gedraaid. Vergelijk het verbruik met de fabriekscijfers en laat het materieel vervangen/onderhouden indien nodig. (Dit is met name zinvol voor grootverbruikers).
- Gebruik waar mogelijk enkel accugereedschap en laadt dit op in de bedrijfswagen. Zo is er geen los aggregaat nodig en is je gereedschap overal direct inzetbaar.
- Verminderen van de uitstoot van andere broeikasgassen en fijnstof. Bijvoorbeeld door gebruik Aspen alkylaatz benzine in gereedschappen voor 99% schonere uitstoot, minder startproblemen, een lager verbruik en langere levensduur van het gereedschap.
- Gebruik de beschikbaar gestelde projectfietsen (of eventueel de elektrische projectauto).
- Plaats een ideeënbus en deel goede nieuwe ideeën met de KAM-afdeling! kam@vshanab.nl
Jullie zijn de experts in je eigen vak!

- Aanstellen van een duurzaamheidsmedewerker die verantwoordelijk is voor het uitvoeren van de maatregelen en communicatie over duurzaamheid en besparingen (intern & extern).
- Geef/volg de toolbox "CO₂-reductie" op het project en neem CO₂-reductie op in de projectintroductie om het bewustzijn over dit onderwerp te verhogen.
- De Veiligheidsmedewerker van de Week voert de Veiligheidsindex Bouw uit en controleert hiermee of de maatregelen op het gebied van duurzaamheid voldoende en adequaat zijn uitgevoerd.
- Zet machines en apparaten die niet gebruikt worden uit. Let vooral op de grootverbruikers!
- Laat machines niet te lang warm draaien (maximaal 5 minuten).
- Benoem en beloon de "CO₂-medewerker van de maand" of "van het project" voor bijzondere inspanningen. Dit belonen kan ook gebeuren in de vorm van extra positieve aandacht en hoeft zeker niet tastbaar te zijn.
- Werk efficiënt: Voorkom faalkosten, kies de kortste weg, sta elkaar niet in de weg, plan vooraf, laat materieel tijdig onderhouden, speel met het vermogen van je machine en kiest het juiste materieel voor het werk.
- Groene stroom (met certificaat, samenstelling en 'bewijs van oorsprong') aanvragen voor vaste aansluitingen. Ook als je maar een deel van een pand huurt, kan je een contract laten opstellen voor een bepaalde hoeveelheid groene stroom per maand.
- Voer pre-tests van leidingen uit met gefilterd oppervlaktewater. Dit voorkomt transport en zuiveringskosten voor drinkwater. Zorg wel dat dit is toegestaan volgens vergunningen én contract en/of verzorg een akkoord van de opdrachtgever!
- Gebruik vrijgekomen grondstoffen binnen het werk.
- Efficiënte projectlogistiek: Combineer leveringen zo veel mogelijk en/of laat zaken direct afvoeren. Als je iets gaat ophalen, vraag dan na of iemand anders ook iets nodig heeft. Laat zaken direct op de juiste plaats leveren. Rijd waar mogelijk samen. Alles valt of staat bij een goede planning.
- Werknemers die van ver moeten komen, kunnen vaak beter in de kost gaan, dan dagelijks op en neer rijden. Dit is ook nog eens een stuk veiliger na een lange werkdag.
- Werk waar mogelijk samen met lokale partijen. Dit is niet altijd mogelijk, of wenselijk in verband met specifieke expertise die wordt gevraagd, maar voor vaste zaken zoals afvalverwerking, opslag etc. is dit vaak dichtbij te regelen.
- 'Transporthubs' in de regio. Wanneer je vaak of aan meerdere projecten in een regio werkt, waar V&SH geen magazijn in de buurt heeft, denk dan na over het inrichten van een (tijdelijk) magazijn in die regio. Dit voorkomt dat werknemers vaak ver op en neer moeten rijden om een paar materialen op te halen.
- Zet in de loods een heftruck in op gas, of beter nog elektriciteit, in plaats van een diesel aangedreven model. Deze oplossing is trillingsarmer en verlaagt ook de uitstoot van uitlaatgassen in de loods.

- Maak afspraken met onderaannemers om gebruik te maken van ons terrein. Wanneer een mobiele kraan lange afstanden moet afleggen, is dit erg inefficiënt en bovendien slecht voor de levensduur van de machine. Indien wij de machines inhuren, zal deze prijs ook worden doorbelast. Het is dus voor beide partijen aantrekkelijk hierover afspraken te maken.
- Hebben wij vaak hetzelfde type kabel/leiding nodig en wordt gewerkt onder een raamcontract? Bespreek met de opdrachtgever of wij veelgebruikte kabel- of leidingtypen niet op voorraad kunnen houden. Zo is het materiaal direct beschikbaar en moet niet voor iedere klus apart materiaal te worden geleverd. Zo is er minder transport en ben je sneller aan het werk.
- Afval scheiden. Door het afval zo goed mogelijk te scheiden, kunnen grote delen worden hergebruikt. In Nederland hoeft uiteindelijk maar 2% van al het afval te worden gestort. De rest wordt hergebruikt of gerecycled. In de bouw is dat gemiddelde nog een stuk hoger op dit moment.
- Gebruik van biologisch afbreekbare hydraulische- en smeerolie voor de boorstellingen. Dit is met name van belang wanneer er een verhoogd risico is op verspreiding in het (grond)water.
- Werk in lekbakken en voorzie spillkits om verspreiding van milieugevaarlijke stoffen te voorkomen.
- Probeer zo min mogelijk te printen en werk waar mogelijk digitaal. Mocht het toch nodig zijn om te printen, doe dit dan zo veel mogelijk in zwart-wit en dubbelzijdig.
- Deel het gebruik van digitale formulieren ook zo veel mogelijk met opdrachtgevers en onderaannemers. Zo wordt het initiatief verspreid in 'de keten' en besparen onze onderaannemers met ons mee.
- Gebruik de schaftkeet zonder aggregaat: Voor de benodigde energie kan gebruik worden gemaakt van gasflessen, de omvormer in de bedrijfswagen, of het reeds aanwezige aggregaat voor een boring. Deze opties verbruiken per saldo minder energie en/of voorkomen extra transport.
- Denk aan 'Het Nieuwe Rijden': Rijd een gelijkmatige rit zonder te veel optrekken en remmen. Houd een ruime afstand van je voorganger en anticipeer op het verkeer. Rijd met een laag toerental en schakel tussen 1500 en 2000 toeren. Zet de motor stil bij kleine stops (bv. spoor kruising) en gebruik waar mogelijk cruise control. Pleeg tijdig onderhoud en controleer maandelijks je bandenspanning!
- Carpoolen is een mooi voorbeeld van een idee dat mensen vaak afschrijven omdat het meestal niet goed uit komt. Maar denk er eens over na wanneer dit wel zou kunnen.
- Ook groot transport over water is niet altijd mogelijk, maar bespaart wel enorme hoeveelheden CO₂. Deze maatregel is bijvoorbeeld uitgebreid toegepast bij de kruising van de Haringvliet.
- Herbepanting en maatregelen voor de biodiversiteit (zoals het plaatsen van vleermuiskasten of een insectenhotel) leveren geen directe besparing van CO₂ op, maar kunnen wel gedeeltelijk de uitstoot compenseren.
- Deel de successen via social media en andere media. Als wij iets erg goed doen op het gebied van duurzaamheid is dit niet alleen mooie reclame voor het bedrijf, maar op deze manier deel je 'best practices' met anderen, zodat ook zij hun impact op het milieu kunnen verlagen.

Wat gebeurt er al op bedrijfsniveau?

- Delen van maatregelen om de CO₂ uitstoot te verlagen met andere bedrijven.
- Sturen op de aanschaf van efficiënter apparatuur door leveranciers / onderaannemers.
- Raamcontracten voor de aanschaf van grondstoffen voorzien van een duurzaam keurmerk.
- Samenwerking met leveranciers voor een efficiënter transport van materiaal en materieel.
- Samenwerking en synergie met andere VolkerWessels partijen op het gebied van energiebesparing op de bouwplaats: Samenwerkingsverbanden, uitwisselen van verbruiksgegevens en ervaringen.
- Onderzoek naar het efficiënter maken van eigen apparatuur en werkmethoden.
- Gebruik van accugereedschap dat kan worden geladen in de bedrijfbus, zodat geen aggregaat nodig is op de werkplek (geluidsoverlast in de wijk wordt zo ook voorkomen).
- Selectie modellen lease- en bedrijfsauto's op basis van fabrieksuitstoot en energielabel.
- Voorkomen hoog verbruik bedrijfswagens door inperken hardrijders.
- Meerekenen van de materiaalkeuze, onderhoudsfase en afdankingsfase waar wij hier invloed op hebben (op projectbasis): Cradle to cradle aanpak.

THUIS

Met veel besparingen in huis ben je wellicht stiekem al bezig, maar er zijn vast nog een aantal zaken waar je niet aan had gedacht. Waarom deze maatregelen nemen? Een goed gevoel over jezelf én een aardig spaarpotje. Het is een leuk idee om van al het bespaarde geld ook een echt spaarpotje aan te leggen en om daarmee iets leukers te gaan met iedereen die heeft mee gespaard...

**** De hieronder genoemde maatregelen zijn een handreiking voor iedereen om ook privé geld te besparen en je CO₂-uitstoot te verlagen. Op geen enkele manier wil Visser & Smit Hanab zijn medewerkers verplicht stellen deze maatregelen te nemen! ****

- Denk eens na over de aanschaf van energiezuinige apparatuur: Let bij de aanschaf op het energielabel en vergelijk het wattage van verschillende apparaten. Het aantal Watt maal het aantal uur dat een apparaat gemiddeld wordt gebruikt maal 0,23 euro geeft aan wat dit apparaat je per jaar kost . Voorbeeld: Een energiezuinige vriezer verbruikt 175 kWh per jaar, ofwel $175 * 0,23 = 40,25$ euro. Een ouder model verbruikt 600 kWh per jaar, ofwel $600 * 0,23 = 138$ euro per jaar. Een verschil van bijna 100 euro! Dus een nieuwe vriezer van 500 euro, heb je in 5 jaar al terug verdiend. Deze maatregel telt vooral voor de grootverbruikers!
- Doordat moderne apparatuur vaak ook onderhoudsvriendelijker is, maak je minder kosten tijdens de levensduur van een apparaat. Hierdoor wordt de terugverdientijd verder verkort.
- LED-verlichting is zuiniger dan het gebruik van spaarlampen en spaarlampen zijn weer efficiënter dan gloeilampen of halogeen. Een andere handige tip om zonder energieverbruik meer licht in je huis te krijgen zijn lichte muren, het gebruik van spiegels en vensterbanken in een lichte kleur.
- Sluipverbruik kan tot wel 10% van je totale elektriciteitsverbruik voor zijn rekening nemen. Alle apparaten met stand-by functie, klokje of accu/batterijen, verliezen energie. Door meerdere van deze apparaten op een stekkerblok met schakelaar aan te sluiten, kan je ze allemaal in één keer afsluiten van het elektriciteitsnet.
- (Ver)plaats je boiler om water en energie te sparen. Door je boiler te plaatsen bij het punt waar je het vaakst warm water gebruikt, maak je de weg van de boiler naar de kraan zo kort mogelijk. Hierdoor hoef je minder water te verwarmen en verspil je minder koud water.
- Isoleer de leidingen voor warm water en isoleer ook verwarmingsleidingen op punten waar ze geen warmte hoeven af te geven.
- Isoleer vloeren en muren, plaats dubbel glas in kunststof kozijnen en zorg dat deuren goed afsluiten, of gebruik tochtstrips. Een goede isolatie bespaart energie in de zomer en in de winter. Warmte stijgt op, dus let op de isolatie van het dak!
- Ook het sluiten van deuren van verwarmde kamers kan tot 6% op verwarming besparen. Goede licht gekleurde gordijnen kunnen helpen in de winter warmte binnen te houden en in de zomer de zonnestrallen buiten.

- Het correct plaatsen van de thermostaat is ook van groot belang. Plaats deze bij voorkeur zo dicht mogelijk bij de plaats die je verwarmd wilt hebben om de temperatuur zo nauwkeurig mogelijk te kunnen afstellen.
- Een warme trui aantrekken is uiteraard ook energiezuiniger dan de verwarming omhoog draaien. Zet je de thermostaat bijvoorbeeld van 20 naar 19 graden, bespaar je ongeveer 7% van je verwarmingskosten.
- Zet alle ramen een kwartiertje geheel open als je het huis goed wilt doorluchten. Als je alle ramen de gehele dag op een kiertje laat, verlies je meer energie. Daarnaast is je huis minder goed verlucht.
- Een laptop verbruikt minder energie dan een desktop en een tablet is tot nog drie maal zuiniger.
- Mocht je nog televisie of computerbeeldscherm met dikke beeldbuis hebben, loont het zeker om deze nu te vervangen. Van de nieuwe alternatieven is de LED variant stukken zuiniger dan een plasmascherm. En hoe groter het scherm, hoe hoger het verbruik uiteraard. Dus het loont wederom om op het energielabel te letten.
- Sluipverbruik van een digitale tv-ontvanger is erg hoog en voor een dvd-speler is dit zelfs hoger dan wanneer het apparaat in gebruik is! Schakel deze apparaten dus geheel uit wanneer ze niet gebruikt worden.
- Koken op gas is nog steeds het voordeligst in aanschaf en gebruik, tenzij je zelf voldoende elektriciteit opwekt met zonnepanelen natuurlijk. Kies je voor elektrisch koken, dan is inductie het veiligst en meest energiezuinig.
- Gebruik bij elektrisch koken pannen met een vlakke bodem die precies op de grootte van de kookplaat passen. Schakel de kookplaten uit vlak voordat het eten klaar is, want de platen blijven toch nog een tijdje warm. Ook door een deksel op de pan te houden, houdt je de warmte beter vast tijdens het koken en de pan warmt een stuk sneller op.
- Door een snelkookpan te gebruiken, bespaar je tot 70% op gas / elektriciteit. Daarnaast zullen smaak en vitamines beter bewaard blijven.
- Voor het opwarmen van kleine hoeveelheden voedsel is een magnetron zuiniger. Schakel ook de magnetron volledig uit als hij niet wordt gebruikt om sluipverbruik te voorkomen.
- Een waterkoker verbruikt veel energie. Doe iets meer water in de waterkoker dan je nodig hebt, maar vul de waterkoker niet tot de rand als je maar één kopje nodig hebt. Tijdig ontkalken van het apparaat verlaagd het energieverbruik verder.
- Plaats je koelkast en vriezer niet op een warme plaats, zoals naast de wasmachine en droger, naast de verwarming of in de volle zon. Een kelder of bijkeuken zijn ideaal. Laat eten eerst afkoelen voor je het in de koelkast / vriezer zet.
- Kleinere koelkasten en vriezers zijn zuiniger, maar zet ze niet te vol, want een goede luchtcirculatie zorgt voor een optimale koeling. Ontdooi je vriezer / vriesvak om de paar maanden, want een ijslaagje van 3 millimeter zorgt al voor een meerverbruik tot 30%.

- Ontdooi eten in de koelkast, dit verlaagt de temperatuur in de koelkast zonder stroomverbruik en is beter voor de kwaliteit van je voeding. Een vrieskist is zuiniger dan een vrieskast.
- Kijk of je wasmachine of vaatwasser kan worden aangesloten op een zogenaamd 'hotfill' systeem. Dit is een kastje dat koud en warm water uit de leiding mengt tot de juiste temperatuur voor de machine. Gebruik van warm water uit de leiding kan je tot 35% energiebesparing opleveren.
- Zet de vaatwasser pas aan als deze volledig is gevuld, reinig de filter regelmatig en ontkalk de machine indien nodig.
- Gebruik een thermoskan voor de koffie in plaats van het warmhoudplaatje van het koffiezetapparaat. Wanneer je koffie op deze manier warm houdt, is dat ook zuiniger dan het gebruik van systemen die één kopje per keer zetten.
- Met een douchewarmtewisselaar stroom het warm water uit de douche langs het koude leidingwater dat je huis binnenkomt. Hierdoor wordt het binnenkomende water al gedeeltelijk opgewarmd en is minder energie nodig om het water op te warmen voor de douche. Dit bespaart tot 65% van de energie die normaal noodzakelijk is. Gemiddeld verdient het plaatsen van een douchewarmtewisselaar zich binnen 3 tot 5 jaar terug.
- Een douche nemen verbruikt minder dan een bad nemen en een goede spaardouchekop bespaart tot 40% op je watergebruik. Zo kan je even comfortabel douchen en 25 euro per jaar uitsparen. Een normale spaardouchekop is zo binnen het jaar alweer terug verdiend.
- Een volle wasmachine draaien is zuiniger dan twee half volle machines,. Hetzelfde geldt voor een droger, maar stop de droger niet te vol, want dan droogt de was een stuk minder snel. Raadpleeg de handleiding voor de optimale hoeveelheden. Langer drogen op een lage temperatuur is zuiniger. Plaats drogers in een goed verwarmde ruimte, zodat ze de lucht minder hoeven te verwarmen en leeg het filter na iedere was.
- Strijken met stoom gaat sneller en is daarom zuiniger. Een reflecterende strijkplankovertrek weerkaatst de warmte en werkt energiebesparend. Door was goed op te hangen is strijken voor bepaalde kledingstukken niet eens nodig en dat spaart ook tijd voor de leukere dingen in het leven.
- Tuinverlichting op zonne-energie is vaak erg sfeervol en laadt overdag, schijnt in de avond. Geheel automatisch en zonder zorgen. Op internet vind je een hoop andere apparaten op zonnecellen.
- Ben jij iemand die vaak de verlichting op het toilet of in de garage vergeet uit te doen? Dan loont het om sensoren op de verlichting te plaatsen. Tegenwoordig zijn er ook steeds meer toepassingen van apparaten of schakelaars die op afstand met je smartphone kunnen worden uitgelezen en uitgeschakeld.
- Wanneer je erg veel elektriciteit verbruikt in huis, kan het rendabel zijn om zonnepanelen te installeren. Laat een keer voorrekenen hoe lang het zou duren om deze investering terug te verdienen.
- Door je afval zo goed mogelijk te scheiden, kunnen grote delen van dit afval worden hergebruikt of gerecycled. Op dit moment levert dit op veel plaatsen nog geen directe financiële besparing op voor de consument. Restafval is echter een stuk duurder om te storten en dit is merkbaar in de totale gemeentebelasting. In vele gemeenten liggen er plannen op tafel om 'de vervuiler' direct te laten betalen. In onze buurlanden gebeurt dit reeds, door de consument bijvoorbeeld te laten afrekenen per vuilniszak of per aangeleverde kilo afval.

- Voorkom verspilling in de keuken. Jaarlijks gooien we gemiddeld 14% van ons voedsel weg. Dit komt neer op 50 kilo per jaar en een boodschappenlijstje van zo'n 150 euro. Warm restjes later op en/of koop alleen wat je nodig hebt.
- Gebruik gerecyclede materialen, zoals toiletpapier, tuinmeubilair, pennen of mokken van gerecycled plastic of zelfs kleding van gerecycled katoen!
- Wil je hergebruik heel letterlijk aanpakken, koop dan wat vaker spullen in een kringloopwinkel of in een (online) tweede hands winkel. Vaak zijn hier nog erg leuke en bruikbare zaken te vinden en op deze manier hoeven geen nieuwe spullen te worden geproduceerd.
- Bereken eens je ecologische voetafdruk. Dit is een maat die aangeeft hoe veel oppervlakte van de aarde er nodig is om jou te kunnen voorzien in jouw huidige levensstijl. Denk hierbij bijvoorbeeld aan het veld waarin jouw prei wordt geteeld, het weiland waarin jou biefstuk graast of de weg waarover jij je dagelijks verplaatst. De gemiddelde Nederlander in 2015 heeft 6,3 hectare aan aardoppervlak nodig om zijn levensstijl te onderhouden, terwijl er per aardbewoner 1,7 hectare beschikbaar is. Weten hoe veel hectare er nodig om in jouw levensstijl te voorzien? Doe [deze test](#).
- Je eigen groenten en kruiden verbouwen spaart je ook een hoop geld, het verkleint je ecologische voetafdruk en zelf gekweekte producten zijn vaak ook veel smakelijker dan dezelfde producten uit de supermarkt.
- De aanschaf van een zuinige auto kan je honderden euro's per jaar besparen. Voor het milieu is het een stuk minder belastend om gebruik te maken van het openbaar vervoer en voor jou is dit ook nog eens een stuk handiger en voordeliger wanneer je in een druk stadcentrum moet zijn of lang moet parkeren bij de luchthaven.
- Toch met de auto? Denk aan 'Het Nieuwe Rijden': Rijd een gelijkmatige rit zonder te veel optrekken en remmen. Houd een ruime afstand van je voorganger en anticipeer op het verkeer. Rijd met een laag toerental en schakel tussen 1500 en 2000 toeren. Zet de motor stil bij kleine stops (bv. spoor kruising) en gebruik waar mogelijk cruise control. Pleeg tijdig onderhoud en controleer maandelijks je bandenspanning!
- Wanneer je ook met de trein, bus of auto op city trip kan in Europa, is dit een stuk minder belastend voor het milieu dan een korte vlucht.
- Er bestaan ook makkelijke en handige apps om te bepalen of de vis die jij koopt wel duurzaam is gevangen of gekweekt, apps om je te helpen je afval nog beter te scheiden, brandstof te besparen en je rijprestaties te verbeteren, de duurzaamheid van een merk of product te bepalen of om je te vertellen welke groenten en fruit nu lokaal in het seizoen zijn. De apps zijn niet hetzelfde voor ieder platform, maar kijk eens rond in jouw 'Store'.
- Vanaf je pc, laptop of tablet kan je natuurlijk ook hulpmiddelen vinden om verschillende producten met elkaar te vergelijken op het gebied van duurzaamheid. [Rank-a-Brand](#) is een voorbeeld van een dergelijke website die verschillende soorten producten met elkaar vergelijkt.
- Niet alleen in de supermarkt of kledingwinkel kan je letten op duurzame productie, maar een stapje verder zijn er ook bedrijven die in deze winkels investeren. [Klik hier](#) om een beeld te krijgen van hoe de Nederlandse banken omgaat met de onderwerpen duurzaamheid en maatschappelijk verantwoord ondernemen.

- Laat je hoe dan ook vooral niet voor de gek houden en schat in welke informatie betrouwbaar is en wat het doel is van de persoon of website die de informatie aanbiedt. Helaas zijn er ook bedrijven of instanties die duurzaamheid op een verkeerde manier gebruiken bijvoorbeeld om hun producten te verkopen of om onterecht reclame te maken met mooie verhaaltjes. Wanneer je hier achter komt, voel je je terecht belazerd, maar dit betekent niet dat alle duurzame initiatieven verhaaltjes zijn! Pas dus goed op, maar laat een aantal rotte appels het niet verpesten voor de rest van de wereld.
- Er wordt volop onderzoek gedaan naar het gebruik van algen voor het produceren van voedsel, brandstof, medicijnen en meer. Een andere ontwikkeling die er aan komt is kweekvlees. Kweekvlees kan worden geproduceerd zonder enig dierenleed en verkleint je ecologische voetafdruk voor meer dan 90%. Hoe kan dat? Kweekvlees is vlees dat wordt opgekweekt in een laboratorium onder gecontroleerde omstandigheden. Klinkt dit voor jou interessant? Of haak je hier juist af in het duurzaam meedenken? Hoe dan ook zit ook de wetenschap niet stil.
- Daarnaast kunnen we ook nog steeds een hoop leren van de natuur. Termieten bouwen enorme heuvels waar duizenden wonen, maar toch weten ze midden in de woestijn zo te bouwen dat het binnen fris en voldoende verlucht is. Bijenwas heeft een beschermende werking op hout, maar zonder de gebruikelijke chemicaliën die wij nodig hebben voor houtbewerking. En spinnenrag is stevig maar ultralicht en wordt nu militair toegepast in kogelwerende vesten. Om minder energie of grondstoffen te gebruiken gaan we ook steeds beter op zoek naar creatieve oplossingen.
- De natuur heeft op die manier een waarde voor ons, maar er zijn meerdere manieren waarop de natuur een waarde heeft. In recreatiegebieden zoals de Veluwe wordt direct geld verdiend aan de natuur, de duinen beschermen onze kust en filteren water voor drinkwaterwinning, bossen produceren zuurstof en hout, etc. etc. Er worden steeds betere manieren gevonden om stukken natuur uit te drukken in geld, zodat deze bedragen mee kunnen worden gewogen bij overheidsbesluiten.
- Veel maatregelen van op het werk zijn aan te passen aan de thuissituatie en vice versa.

Ga eens op energiedieet:

Als je kijkt naar onze ecologische voetafdruk, zijn we dus eigenlijk allemaal "te dik". Om te zorgen dat we met zijn allen op lange termijn van deze planeet gebruik kunnen maken, is het dus zaak dat we met zijn allen gaan minderen. Hierbij een suggestie voor een energiedieet. Probeer het eens uit en krijg meer inzicht in je eigen gewoonten op het gebied van energieverbruik. Doe mee en draag bij!

Stap 1: Bekijk welke apparaten jij in huis kan vervangen om te besparen en schaf deze aan.

Stap 2: Nieuwe apparaten zijn vaak efficiënter, maar koop ook eens iets anders tweedehands.

Stap 3: Eet een paar dagen van de week geen of minder vlees.

Stap 4: Douche een minuut korter en zet de verwarming iets lager.

Stap 5: Isoleer je huis of kantoor beter.

Stap 6: Laat de auto eens een dagje staan.

Stap 7: Plan je je vakantie of zakelijke reis, beperk dan het aantal vluchten.

Deze stappen kan je bijvoorbeeld verdelen over de 7 dagen van de week. Als je serieus wilt meedoen, dan plan je de stappen in ieder geval het beste op korte termijn voor jezelf in. Succes!

OP HET KANTOOR

Veel van de besparingen in huis, zijn ook op het kantoor van toepassing. De besparingen zijn een stuk kleiner dan die op de projecten, maar dat wil niet zeggen dat jij niet mee kan helpen: Samen Duurzaam! Daarnaast tellen alle kleine besparingen natuurlijk ook mee over te tijd van jaren of uitgevoerd door honderden...

Maatregelen op het kantoor

- Denk aan 'Het Nieuwe Rijden': Rijd een gelijkmatige rit zonder te veel optrekken en remmen. Houd een ruime afstand van je voorganger en anticipeer op het verkeer. Rijd met een laag toerental en schakel tussen 1500 en 2000 toeren. Zet de motor stil bij kleine stops (bv. spoor kruising) en gebruik waar mogelijk cruise control. Pleeg tijdig onderhoud en controleer maandelijks je bandenspanning!
- Carpoolen is een mooi voorbeeld van een idee dat mensen vaak afschrijven omdat het meestal niet goed uit komt. Maar denk er eens aan wanneer dit wel zou kunnen. Hiervoor is een scala aan handige apps beschikbaar.
- Zorg dat er geen apparaten of adapters meer in het stopcontact zitten die je niet gebruikt. Sluipverbruik van dit soort apparaten op het kantoor kan oplopen tot 15% van het jaarlijks verbruik!
- Schakel laptops/tablets, maar ook externe beeldschermen aan het einde van de werkdag volledig uit. Stel je apparaat in om automatisch op stand-by te gaan, wanneer het enkele minuten niet wordt gebruikt.
- Een laptop verbruikt minder energie dan een desktop en een tablet is tot nog drie maal zuiniger.
- Zet machines en apparaten die niet gebruikt worden uit. Radio's worden vaak vergeten. Als je de laatste bent, trek dan ook de deur van het kantoor dicht, zodat mensen die voorbij lopen de lichtsensor niet laten af gaan.
- Schakel apparatuur in een vergaderzaal uit wanneer je weg gaat. Vaak is de opvatting dat iemand anders dat wel zal doen.
- Verminder de uitstoot van zakenreizen. Overweeg korte internationale afstanden af te leggen met de auto en Parijs, Berlijn en London zijn even snel en goedkoop bereikbaar met de trein. Korte afstandsvluchten zijn namelijk grote vervuilers.
- Denk eens na over de verplaatsing van het gehele kantoor. Dit kan aantrekkelijk zijn in verband met een beter energielabel van een pand, maar je kan de nieuwe locatie ook zo kiezen, dat het kantoor dichterbij meerdere werknemers komt te liggen en zo dagelijks het woon- werkverkeer sterk wordt verkleind.
- Probeer zo min mogelijk te printen en werk waar mogelijk digitaal. Mocht je toch moeten printen, doe dit dan zo veel mogelijk in zwart-wit en dubbelzijdig.
- Deel het gebruik van digitale formulieren ook zo veel mogelijk met opdrachtgevers en onderaannemers. Zo wordt het initiatief verspreid in de keten.

- Afval scheiden. Door het afval zo goed mogelijk te scheiden, kunnen grote delen worden hergebruikt. Het sorteren van restafval is duurder, zowel voor het bedrijf als voor het milieu.
- Gebruik de koffiebekertjes meer dan eens, dat is heel simpel weer een bekertje gewonnen. Wist je dat we er als bedrijf jaarlijks 1.2 miljoen gebruiken? Onze bekers horen bij het restafval, dus doe ze alsjeblieft niet bij het papier: Het is dan goed mogelijk dat de lading papier wordt afgekeurd door de verwerker.
- Gebruik gerecycled materiaal in of op het kantoor. Denk hierbij aan isolatie materiaal of kunststof meubilair, maar ook bijvoorbeeld aan simpele kantoorartikelen of toiletpapier.
- Vergaderen op afstand.
- Maak wat vaker gebruik van de trap in plaats van de lift. Dit draagt ook enorm bij aan je gezondheid wanneer je de gehele dag op het kantoor zit.
- Om het kantoor te luchten is het beter alle ramen een kwartier open te zetten, dan de gehele dag op een kier.
- De airconditioning aanzetten en het raam open zetten, is niet de manier om de aarde terug af te koelen...
- Heb jij nog een idee dat we over het hoofd hebben gezien? Deel goede nieuwe ideeën met de KAM-afdeling! kam@vshanab.nl. Iedereen heeft zijn eigen kennis en expertise...

Wat gebeurt er al op bedrijfsniveau?

- Energiebesparende maatregelen op de kantoren ('Zero Carbon' printers, nieuwe verwarmingsketels, warmtewisselaar, warmte- en koude opslag, een zonnepaneel, sensoren op de verlichting etc. etc. etc.)
- Het afnemen van gecertificeerde groene stroom.
- Selectie modellen lease- en bedrijfsauto's op basis van verbruiksgegevens en energielabel.
- Isolatie en inrichting van het kantoor zijn een bron aanpak om het verbruik van energie te verlagen.
- Efficiënt gebruik van kantoorruimte. In een gemiddeld Nederlands kantoor wordt 20 m³ gas en 115 kWh elektriciteit verbruikt per vierkante meter (!) per jaar. Door meer te doen met minder ruimte wordt de efficiëntie van het kantoor dus sterk verhoogd.
- Gebruik van een warmtewisselaar.
- Wist u dat: Het hoofdkantoor voorzien zijn van warmte- en koudeopslag en een zonnepaneel?